

2023-01-13

Handläggare

Kristina Fahlberg
Telefon:08-508 23 124

Till

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
2023-03-23

Verksamhetsberättelse 2022

Fruängens förskolor

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
Fruängens förskolor
Rektor: Kristina Fahlberg

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys	3
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	4
KF:s inriktningsmål: 1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla	4
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige.....	4
KF:s inriktningsmål: 2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt	8
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring.....	8
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	11
KF:s inriktningsmål: 3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	13
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser.....	13
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.....	14
Uppföljning av ekonomi	19
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	19
Investeringar	19
Medel för lokaländamål.....	19
Övrigt.....	19
Systematiskt kvalitetsarbete.....	19
Övrigt	19

Bilagor

Bilaga 1: Atgarder VoR

Sammanfattande analys

Årets första månader präglades av en oro inför framtiden. Vi gick från en kris till en annan och det har påverkat oss alla. Under hösten har det varit en stor sjukfrånvaro hos både barn och medarbetare. Vikarieanskaffningen har varit en svår utmaning och vi har många gånger stått utan de vikarier vi önskat. Trots detta har det under året funnits engagemang och en vilja till utveckling, lärande, empati och lösning hos medarbetarna.

Sommaren var lugn och alla medarbetare kunde få sin önskade och efterlängtnade semester.

De olika förskolorna har haft olika utvecklingsområden, olika styrkor och olika behov. Lär miljöerna har under året varit ett prioriterat område.

I medarbetarenkäten såg vi ett bra resultat på tre av förskolorna. Här har vi fokuserat på att hålla i och behålla. På en av förskolorna behövde vi jobba mer med ansvar, delaktighet och återkoppling. En evakuering i december 2021 samt ett barntapp inför hösten 2022 skapade en oro hos pedagogerna på den sistnämnda förskolan.

Oron för ett barntapp visade sig vara befogad hösten 2022. I området har två grupper lagts ner och en förskola fick mycket färre barn. Trots detta kunde vi erbjuda plats till de barn som önskade och medarbetarna har kunnat stanna i området. Det sistnämnda på grund av bland annat pensionsavgångar.

Tillgänglighet, återkoppling och tydlighet är viktigt för alla och något vi i ledningen fokuserat på.

Vi har fortsatt vårt arbete med att utveckla innehållet i skolplattformens Planering och bedömning - PoB. Verksamhetsplanen ligger som grund till utbildningsplan som finns i PoB – där har pedagogerna beskrivit sina arbetssätt under varje mål, för att uppnå de förväntade resultaten. Detta arbete gjordes och uppdaterades.

Pedagogerna skrev under våren nya/reviderade undervisningsplaner och Aktiva åtgärder. Vi startade arbetet med utvecklingssamtal i skolplattformen.

Mat och rörelse

Varje förskola tog fram sin egna arbetssätt utifrån givna förväntade resultat och har nu en egen handlingsplan. Kockarna har varit involverade och en av våra kockar gjorde en presentation kring matsvinn och utsläpp för samtliga medarbetare på apt i april.

Utmaningar

Kultur och mångfald har många olika delar och vissa delar har inte syns tydligt i den pedagogiska miljön. Det egna förhållningssättet kopplat till normkritisk medvetenhet har vi arbetat med - men arbetet måste fortsätta. "Förskolan som kulturell mötesplats". Där är vi inte – dit vill vi!

Det svåra samtalet är något som alltid är en utmaning. Därför startade vi höstterminen med ett samarbete med stadsdelens resursenhet. Samtliga pedagoger fick se en föreläsning med psykolog Katarina Severin. Katarina höll sedan i en workshop där alla deltog.

Legitimerad förskollärare finns nu i samtliga arbetslag.

Vi har i dagsläget sex barnskötare som studerar den erfarenhetsbaserade utbildningen till förskollärare och en som studerar på heltid.

Verksamhetsberättelsen för 2022 kommer att delges medarbetarna på januari APT.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål: 1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2021	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	29,3 %	2 %	98 %	31,4 %	33 %	33 %	VB 2022
Analys Vi har legitimerad förskollärare i varje grupp. Att andelen blir låg beror på tre saker. Det första är att vi har extra verksamhetsstöd i form av barnskötare i många grupper. Det andra är att vi har extra timmar/fast vikarie på några av förskolorna. Och till sist så är det många förskollärare som valt att arbeta deltid.							
  Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	87 %			87 %	88 %	88 %	2022
Analys En av förskolorna fick ett väldigt lågt resultat. Det drar ner andelen. Den förskolan var med om en evakuering i december 2021 och både föräldrar och pedagoger upplevde det negativt.							
  Antal barn per grupp	17 barn/avd.			17,9 barn/avd.	16	16	VB 2022
Analys Vi har sänkt andelen barn/avdelning jämfört med våren då vi hade ett snitt på 18,2 barn i grupperna, men når ändå inte upp till målet. På hösten är barnen yngre och grupperna har således färre barn.							
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	5,6 st			5,2 st	4,9	4,9	VB 2022
  Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,8			3,36	3,6	3,6	2022

Nämndmål: Alla barn i förskolan utvecklar sin förståelse för grundläggande demokratiska värden

Beskrivning

Barnkonventionens intentioner präglar utbildningen och arbetet med normer och värden på våra förskolor. Utbildningen skapar likvärdiga möjligheter för barn att uttrycka sina tankar och åsikter för att ha inflytande över sin vardag. Lyhörda, medvetna pedagoger erbjuder en stimulerande lärmiljö som väcker barns nyfikenhet på sin omvärld.

Undervisningen kännetecknas av lek, språk, kommunikation samt hållbar utveckling, där barnens förmågor tas tillvara i undervisningens utformning.

Interkulturellt förhållningssätt präglar utbildningen samt förskollärarnas och barnskötarnas kommunikation med barn och vårdnadshavare.

Förväntat resultat

Utbildning och undervisning utformas utifrån alla barns rättigheter, behov och intressen. Utbildning och undervisning präglas av ett interkulturellt och normkritiskt förhållningssätt. Alla barn utmanas i sin språkutveckling genom en medvetet planerad utbildning och undervisning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningens förskoleavdelning ska utveckla arbetet med minoritetsspråk	2022-01-01	2022-12-31	
✓ Förvaltningens förskoleenheter ska utveckla sina arbetssätt som rör barns rättigheter	2022-01-01	2022-12-31	
Analys Vi har kontinuerligt arbetat med Barnkonventionen i en låda och med Kompisböckerna som material. Kompisböcker baserade på barnkonventionen + handledning är inköpt till samtliga grupper. En vecka under hösten fokuserade alla grupper extra på arbetet med barnkonventionen. Veckan avslutades med att på olika sätt visa upp vad barnen och pedagogerna gemensamt arbetat med under veckan.			

Enhetsmål: I Fruängens förskolor är gruppen en tillgång där varje barn har sin självklara plats, ges utrymme och blir lyssnad på.

● Uppfylls helt

Analys

Förväntade resultat

- Barnens tankar, idéer, kultur och mångfald tas tillvara och syns i den pedagogiska miljön
- Barnen samarbetar, samspelar och respekterar varandra
- Barnen möter en språklig och kommunikativ miljö där de kan utveckla sin förmåga att utöva inflytande

Barnens tankar och idéer syns i den pedagogiska miljön och i dokumentationen. Vi har utvecklat och lyft kultur och mångfald. Barnen samarbetar och samspelar.

Den språkliga och kommunikativa miljön har utvecklats och gett barnen möjlighet att utveckla sin förmåga att utöva inflytande.

Pedagogernas kartläggning har legat till grund för revideringen av Aktiva åtgärder. Värdegrundsarbetet har pågått under året med diskussioner mellan pedagoger och arbete med barnen.

Pedagogerna har reflekterat i arbetslagen och på sin individuella reflektionstid. Digitala hjälpmedel har använts för att belysa olika kulturer.

Verksamhetens miljö och innehåll har utvecklats tillsammans med barnen. Barnens delaktighet syns i miljön.

Bilder och text har använts för att ge förslag på aktiviteter och material. Arbetet med TAKK har pågått i några av grupperna. Det är glädjande att så många har införlivat TAKK i sin verksamhet och sett att det gynnar alla barn.

Ett varierat litteraturutbud har funnits synligt och väckt barnens nyfikenhet. Högläsning, boksamtal och berättande har använts medvetet vid olika tillfällen under dagen.

Polyglutt har använts av alla arbetslag. Det har varit utvecklande på många olika sätt. Språkligt, kulturellt och digitalt.

Under våren kom "Dansa en bok" ut till samtliga grupper. Det blev ett inspirerande möte mellan dansen och litteraturen.

Likvärdiga lärmiljöer har varit ett prioriterat område.

Nämndmål: Alla barn i förskolan utvecklas och lär utifrån sina förmågor i lärmiljöer av hög kvalitet

Beskrivning

Utbildningen bedrivs i likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer som uppmuntrar till kommunikation, lek och utforskande. Social, pedagogisk och fysisk miljö är lika viktiga delar som tillsammans skapar goda förutsättningar för barns lärande och utveckling.

Fysisk rörelse och hållbar utveckling är särskilt prioriterade områden. Målet är att främja hälsosamma vanor och rörelseglädje hos barn. Det handlar även om att barn ska få utveckla sin identitet och känna trygghet i den. Barns digitala kompetens utmanas och de digitala resurserna används på ett genomtänkt sätt i undervisningen. Kunskap om digitaliseringens möjligheter och dess utmaningar är vägledande.

Som stöd för att planera och utveckla utbildning och undervisning använder pedagogerna gemensamma strategidokument och ställningstaganden om språk, kultur, fysisk rörelse och måltid samt digitala verktyg.

Förväntat resultat

Alla barn utforskar, leker och kommunicerar i likvärdiga och tillgängliga lärmiljöer.
Alla barn utmanas genom en medvetet planerad utbildning och undervisning som synliggör sambandet mellan goda matvanor, fysisk aktivitet och hälsa.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningens förskoleavdelning ska tillsammans med förskoleenheterna fortsätta att utveckla gemensamma strukturer för det systematiska kvalitetsarbetet.	2022-01-01	2022-12-31	
✓ Förvaltningens förskoleavdelning ska tillsammans med förskoleenheterna utveckla sitt strategiska kommunikationsarbete	2022-01-01	2022-12-31	
✓ Förvaltningens förskoleenheter ska med stöd av förvaltningens förskoleavdelning fortsätta att implementera de stadsdelsgemensamma ställningstaganden för digitala verktyg i undervisningen.	2022-01-01	2022-12-31	
Analys Ställningstaganden lyftes under hösten vid uppstart samt vid årets APT. Ställningstaganden finns med i undervisningsplanerna. Undervisningsplanerna skrevs nya/reviderades på utvecklingsdagen i maj/juni.			
✓ Förvaltningens förskoleenheter ska med stöd av förvaltningens förskoleavdelning fortsätta att implementera den stadsdelsgemensamma rörelsestrategin för fysisk aktivitet och hälsa samt matstrategin.	2022-01-01	2022-12-31	
Analys Vi har under året gått igenom dessa och tagit fram fokusområden för varje förskola. Varje förskola har skrivit egna arbetssätt och har nu en egen handlingsplan. En av våra kokor gjorde på APT en presentation för samtliga medarbetare på enheten. Hon berättade om matsvinn, klimattänk och kunde på ett enkelt sätt beskriva vad vi strävar mot.			
✓ Förvaltningens förskoleenheter ska med stöd av förvaltningens förskoleavdelning implementera de stadsdelsgemensamma ställningstaganden för en likvärdig och tillgänglig lärmiljö.	2022-01-01	2022-12-31	
Analys Under våren gick vi igenom ställningstaganden och arbetade med dessa på förskoleforum. Arbetet har sedan fortgått ute i grupperna med förskollärarna som ansvariga att driva.			
✓ Förvaltningens förskoleenheter ska med stöd av förvaltningens förskoleavdelning implementera det stadsdelsgemensamma underlaget för stadens språkprogram.	2022-01-01	2022-12-31	
Analys Språkprogrammet presenterades på APT och vi har arbetat vidare i arbetslagen under året. Vi har haft ett gott samarbete med biblioteket i Fruängen.			

Enhetsmål: I Fruängens förskolor möts barnen av lärmiljöer där organisation/struktur, material och pedagogernas förhållningssätt återspeglar läroplanens intentioner.

● Uppfylls helt

Analys

Förväntade resultat

- Barnen visar rörelseglädje och lust att utmana sig själva motoriskt.
- Barnen visar intresse för och använder sig av matematiska begrepp

- Barnen visar intresse för miljö, natur, naturvetenskap och teknik
- Barnen visar intresse för och använder sig av digitala hjälpmedel

Barnen har visat rörelseglädje och utmanat sig själva motoriskt. Pedagogerna har varit goda förebilder när det gäller mat och rörelse. Det har varit en bra metod att arbeta med egna arbetssätt och handlingsplaner utifrån strategin.

Barnen i flera grupper har visat intresse för och använt sig av matematiska begrepp. I lärloggarna syns att pedagoger introducerat och satt ord på begrepp.

Många barn har visat intresse för miljö, natur och naturvetenskap. Flera grupper har arbetat med att odla både ute och inne. Sortering av skräp har också gjorts i många av grupperna. I de yngre grupperna har många arbetat med djur och blommor. I början av året var det många grupper som arbetade med vattnets olika former och egenskaper.

Pedagogerna har använt digitala verktyg som ett komplement i många delar av verksamheten. Det är positivt att digitaliseringen långsamt håller på att bli en naturlig del av verksamheten – inte ett enskilt stuprör.

KF:s inriktningsmål: 2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

Nämndmål: Invånarna i Hägersten-Älvsjö har tillgång till ett rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter

Beskrivning

Kultur- och fritidsaktiviteter ska planeras för att nå nya målgrupper, bredda deltagandet i syfte att öka social inkludering, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer hos barn och unga. Kultur, fritidsaktiviteter och skapande integreras i verksamhetens ordinarie arbete. Särskilda medel för kultur och skapande finns avsatta för att stimulera och utveckla detta arbete.

Tillgång till kultur spelar en viktig roll för barn och unga som skapar sin identitet. Den kan visa på möjlighet att formulera och uttrycka sig, bjuda på upplevelser som berikar, utmanar och bekräftar. För att nå nya målgrupper är det angeläget att alla barn får prova olika former av skapande och kultur tidigt. Förskolan är därför en given mötesplats som kan ge lika möjligheter till deltagande och skapande i enlighet med Stockholm stads kulturstrategiska program. Kulturpengen till förskolan samt stöd i hur arbetet med kultur kan utformas och utvecklas ökar förutsättningarna för att lyckas med intentionen. Kulturpengen är baserad på antalet inskrivna barn i förskolan..

Stadsdelsnämnden har utformat ett gemensamt ställningstagande för alla förskolor avseende arbetet med kultur i förskolan. Ställningstagandet ska vara ett stöd för medarbetarna i

undervisningen samt kunna användas som information till vårdnadshavare. Implementering pågår och fortsätter under 2022.

Förskolan är en kulturell mötesplats där barnen får möta och själva prova olika former av kultur och skapande. Barnen i förskolan har under sin förskoleperiod tillgång till ett varierat utbud av böcker och besöker bibliotek. Barnen möter olika former av kultur och kulturyttringar samt skapande verksamhet som integreras i undervisningen. Stadsdelsnämnden ska i samarbete med kulturnämnden och stadens fria kulturaktörer verka för att fler barn kommer i kontakt med kulturverksamheter.

Unga får möta kultur och prova eget skapande i stadsdelsnämndens verksamheter. Fritidsgårdar och öppna mötesplatser erbjuder besökarna ett brett utbud av kulturaktiviteter som riktar sig och är tillgängliga för alla. Fritidsgårdarna samarbetar med lokalt civilsamhälle och andra fritidsgårdar för att tillsammans erbjuda ett brett verksamhetsutbud.

Ett nätverk utformas med aktörer från olika organisationer, föreningar och delar av stadens verksamheter i syfte att samverka och informera om fritids- och kulturverksamheter i stadsdelen främst för barn och unga.

Stadsdelsnämnden har samarbete med biblioteken i stadsdelen. Fysiska möten kompletteras med digitala alternativ för att öka tillgängligheten för barn och ungdomar.

De äldre erbjuds olika kulturmöten på boenden, mötesplatser och genom sina organisationer. Äldreomsorgen har sju öppna mötesplatser bestående av två aktivitetscenter och fem träffpunkter, beredskap för Covid19-anpassade aktiviteter finns. I samarbete med kulturnämnden sker en särskild satsning på kultur för äldre i äldreomsorgens verksamheter. Stadsdelsnämnden planerar att bjuda in äldre till kulturevenemang under året.

Lokala föreningar har möjlighet att söka verksamhetsbidrag. Flera av de lokala föreningarna tar ett stort ansvar för att utveckla kultur- och fritidsverksamheter i stadsdelen och bjuder in såväl nya besökare som erfarna.

Utifrån Stockholms stads kulturstrategiska program, utvecklar stadsdelsförvaltningen arbetet med att systematiskt inventera lokalbestånd och behov av lokaler för kultur, fritid och föreningsliv i stadsdelen för att bidra till stadsövergripande samhällsplanering som ska ge lika möjligheter till deltagande och skapande samt ett kreativt och attraktivt Stockholm. I arbetet strävar förvaltningen efter att hitta ett sätt för föreningar att nyttja lokaler och utrymmen på Medborgarkontoret i Älvsjö.

Stadsdelens parker är viktiga mötesplatser som ska erbjuda både aktiviteter och rekreation. Möjlighet till spontanidrott finns bland annat vid de nya utegymmen och konstgräsplanerna.

Förväntat resultat

Kultur- och fritidsaktiviteter ska planeras för att nå nya målgrupper, bredda deltagandet i syfte att öka social inkludering, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer hos barn och unga.

Kultur, fritidsaktiviteter och skapande integreras i verksamhetens ordinarie arbete.

Barn på förskola och unga i stadsdelsnämndens verksamheter får möta och själva prova olika former av kultur och skapande.

De äldre erbjuds olika kulturmöten på boenden, träffpunkter och genom sina organisationer.

Boende på förvaltningens grupp- och servicebostäder får stöd i att ha en rik fritid och att kunna delta i hälsofrämjande aktiviteter utifrån sina intressen.

Föreningar har möjlighet att söka bidrag för lokal verksamhet.

Ett nätverk med aktörer kring barn och ungas fritids- och kulturaktiviteter finns för att planera, informera och samordna verksamheter och resurser, med syftet att bredda deltagandet och nå nya målgrupper, öka social inkludering, minska ojämlikhet och stärka skyddsfaktorer hos barn och unga.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen ska verka för att nyttja de erbjudanden som ges via kulanpremien i syfte att fler barn ska ta del av kultur.	2022-01-01	2022-12-31	
✓ Förvaltningens förskoleenheter ska implementera de stadsdelsgemensamma ställningstaganden Förskolan som kulturell mötesplats, för förskolans arbete med kultur.	2022-01-01	2022-12-31	
Analys Det arbete som startade när ställningstagandena presenterades och vi deltog i föreläsning fortsatte under våren. Tyvärr har vi inte följt upp det som vi hade tänkt under hösten. Ett utvecklingsområde till nästa år.			

Enhetsmål: Förskolan erbjuder barnen återkommande kulturella upplevelser kopplade till innehållet i den pedagogiska verksamheten.

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

- Barnen uttrycker sig genom sång, dans, teater och skapande i bild och form.
- Barnen får uppleva kulturtillfällen Av -, Med - och För- barn som är kopplade till aktuella projekt.

Analys

Förväntat resultat

- Barnen uttrycker sig genom sång, dans, teater och skapande i bild och form.
- Barnen får uppleva kulturtillfällen Av -, Med - och För- barn som är kopplade till aktuella projekt.

Barnen har uttryckt sig genom sång, dans, teater och skapande i bild och form. Pedagogerna har introducerat olika material och tekniker. Estetiska uttrycksformer har ingått i många projekt.

Miljön har ofta anpassats för en lättillgänglig skapande verksamhet så att barnen på eget

initiativ har kunnat använda sig av utklädning, sång, lyssna på musik, dramatisera, klippa, klistra och måla.

Flera av barnen har fått uppleva kulturtillfällen med barn. Många barn har varit delaktiga i danstillfällen och även uppträtt inför varandra. Många har besökt biblioteket som vi haft ett gott samarbete med. I några av grupperna har pedagogerna själva spelat teater för barnen.

Vi har haft "Dansa en bok" på samtliga förskolor. Danspedagoger har kommit ut på förskolorna och anpassat aktiviteten till olika åldersgrupper.

Som en av våra teamstärkande aktiviteter har en keramiker haft workshop med pedagogerna. Denna aktivitet har sedan gett resultatet att många barn har fått arbeta med lera under hösten.

De traditioner som har lyfts har till exempel varit födelsedagar och midsommarafton som firats på förskolorna.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

Nämndmål: Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd är en fossilfri organisation år 2030

Beskrivning

Stadsdelsnämnden utgår från klimathandlingsplan 2020-2023 samt miljöprogrammet 2020-2023 i sitt miljö- och klimatarbete. Stadsdelsnämndens lokala miljö- och klimathandlingsplan (MKHP) gäller även under 2022. Stadsdelsnämnden tar med sin MKHP ett krafttag vad gäller miljöfrågorna. Fokusområdena kommer från stadens miljöprogram. Många av miljöfrågorna är sådant som stadsdelsnämnden har arbetat med tidigare - att verksamheterna ska arbeta med att sortera matavfall, minska användningen av plast, förebygga att avfall uppstår, minska energiförbrukningen och göra klimatsmarta tjänsteresor etc. Dock så innebär stadsdelsnämndens MKHP en konkretisering av hur verksamheterna ska arbeta för att uppnå målet att vara fossilfria år 2030.

Vidare arbetar stadsdelsnämnden med att kartlägga och granska hur verksamheterna kan minska sin klimatpåverkan. Detta sker främst genom investeringar eller genom beteendeförändring. Klimatinvesteringsmedel kommer att sökas med utgångspunkt ur förra årets inventering av investeringsbehov. Pengarna är tänkta att gå till energieffektiviseringsåtgärder i form av LED och nya vitvaror.

När upphandlingen av ny parkentreprenad görs under 2022 ska tydliga miljökrav ställas för att minska förvaltningens indirekta klimatpåverkan. Parkentreprenaden använder många tunga fordon och arbetsmaskiner och är därför en stor indirekt utsläppskälla för stadsdelsnämnden. Idén är att ställa krav på elektrifiering och biodrivmedel.

Verksamheter som serverar mat ska genom ökad medvetenhet och kunskap minska livsmedels negativa klimatpåverkan. Genom verktyget Hantera Livs och regelbunden uppföljning ska

förvaltningen få ner sina utsläpp från livsmedel med 25 procent till 2023. Livsmedelsinköp är förvaltningens största källa av växthusgaser.

Förväntat resultat

Stadsdelsnämnden implementerar den lokala miljö- och klimathandlingsplanen som konkretiserar miljöprogrammets mål. I den ingår bland annat att stadsdelsnämnden ska minska användningen av plast i verksamheterna.

Matavfall har återvunnits i hög grad där det är möjligt och samtliga verksamheter som regelbundet serverar måltider har alla matåtervinningsmöjligheter.

Avfall som uppstår tas om hand på ett resurseffektivt sätt enligt avfallshierarkin.

Den relativa energiförbrukningen i stadsdelsnämnden har minskat.

Utsläpp från stadsdelsnämndens verksamheter, både direkta och indirekta, har minskat.

Stadsdelsnämnden ska vara en fossilfri organisation år 2030.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen ska fortsatt bidra med kunskap till förskolornas kockar om ekologisk matlagning och kopplingen till klimatpåverkan, biologisk mångfald	2022-01-01	2022-12-31	
✓ Förvaltningen ska genom regelbunden uppföljning och kunskapsspridning få ner klimatpåverkan från livsmedelsinköp.	2022-01-01	2022-12-31	
✓ Förvaltningens förskoleenheter ska genomföra åtgärder för att bibehålla nivå 2 samt arbeta för att uppfylla kraven i nivå 3 enligt kemikaliesmartas vägledning för kemikaliesmart förskola.	2022-01-01	2022-12-31	
Analys Mattor har bytts under året.			
✓ Förvaltningens verksamheter ska arbeta för att minska användningen av plast.	2022-01-01	2022-12-31	
Analys Plastleksaker har rensats ut och bytts mot godkända material.			

Enhetsmål: Fruängens förskolor arbetar för att Hägersten-Älvsjö är en fossilfri organisation år 2030

● Uppfylls helt

Analys

Förväntade resultat

- Andelen ekologiska livsmedel är minst 60%
- Co2-utsläppen gällande livsmedel når ej över den önskade nivån.
- Kemikaliesmart förskola nivå 2 bibehålls.

Kockarna har beställt i agresso och har varit noga med att beställa ekologiskt när det funnits den möjligheten. Andelen ekologiska varor under 2022 är 53,6%. Vi når inte upp till målet.

Klimatrapport co2 per förskola har skickats till respektive kock. Vi kan se ett förbättrat resultat, våra utsläpp har minskat.

Som ett resultat av kockarnas utbildning har inköpen av ekologiska varor ökat. Vegetarisk kost har serverats oftare och processat pålägg har många gånger bytts mot icke-processat. Kockarna har på ett tydligare sätt gjort inköp och lagat mat mer säsongsanpassat.

Handlingsplaner kopplade till mat och rörelse - strategin finns på alla förskolor. Där vi har egna kockar har ett naturligt samarbete mellan kök och medarbetare pågått. Det har varit svårare där vi haft catering. Det stora gemensamma samarbetet mellan kockar och pedagoger har varit att få ner matsvinnet. Pedagogerna har fokuserat på ett positivt förhållningssätt kring mat. Under hösten har kockarna på ett mer strukturerat sätt kopplat sin matlagning till antal incheckade barn och har på så sätt fått ner matsvinnet.

Vi är inte där än. Men vi gör vårt bästa för att bidra till att Hägersten-Älvsjö blir en fossilfri organisation 2030.

KF:s inriktningsmål: 3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Nämndmål: Stadsdelsnämnden bedriver verksamheterna inom givna ekonomiska ramar

Beskrivning

Verksamheterna ska bedrivas inom beslutad budget. Styrning och uppföljning ska vara tydlig. En tydlig ekonomistyrning och säkerhet i prognoser är en förutsättning för att skapa och behålla stabilitet i verksamheten. Enheterna följer regelbundet upp ekonomin genom kontakter mellan enhetschef, avdelningschef och controller inför månads- och tertialrapporter.

Avdelningen för social omsorg fortsätter arbetet med ekonomi i fokus med särskild tyngdpunkt på långsiktiga anpassningar utifrån ekonomiska förutsättningar. En utökad samverkan internt och externt är nödvändig i det fortsatta arbetet. De myndighetsutövande enheterna inom individ- och familjeomsorgen arbetar utifrån översyn av placeringskostnader med alternativa men fullgoda lösningar samtidigt som den egna öppenvården utvecklas för att möta och följa våra invånares behov. Förändringar i organisation och bemanning kan bli nödvändiga. Utifrån ett minskat antal brukare/deltagare och förändrade behov hos målgruppen pågår i vissa utförarverksamheter samlokalisering samt utveckling av verksamhetens utformning och innehåll. Organisation och bemanning ses över och anpassningar genomförs för att uppnå en långsiktigt hållbar ekonomi där verksamheterna kan bedrivas inom given budgetram.

Förväntat resultat

Verksamheterna bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt.

Enhetsmål: Enheten bedriver verksamheten inom givna ekonomiska ramar

■ Uppfylls inte

Förväntat resultat

Att ha en budget i balans 2022

Analys

Året har varit ekonomiskt svårt och detta har inneburit att vi inte håller vår budget detta år.

Sjukfrånvaron, många gånger påverkat av pandemin, har påverkat kostnader för vikarier. Under hösten har vi också behövt förhålla oss till de nya reglerna kring LAS som gjort det svårt för oss organisatoriskt att erbjuda tidigare behovsanställda arbete. Istället har vi använt oss av externa pooler.

Under sommaren slutade fler barn än vi hade hoppats på.

Matkostnaderna har också ökat mycket på grund av den rådande situationen i världen.

Enheten hade en hög personaltäthet under sommaren för att tillgodose den närvaro som vårdnadshavarna hade angett och för att ta höjd för ett eventuellt utbrott av covid.

Lönenivån i området har legat över medel för Stockholm.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

Nämndmål: Stadsdelsnämnden är en attraktiv arbetsgivare med god arbetsmiljö

Beskrivning

Stadsdelsnämnden kommer utifrån arbetsgivarperspektivet fortsatt ha fokus inom tre områden; arbetsmiljö, kompetensförsörjning samt chefsuppdrag och ledarskap. I den relativt nya stadsdelsnämnden är det viktigt att fortsätta skapa en gemensam grund och stärka cheferna i de kunskaper och processer som säkerställer ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivarfrågor och på så sätt stärka arbetsgivarvarumärket både internt och externt.

Arbetsmiljö

Arbete inom arbetsmiljöområdet är fortsatt ett prioriterat område för att medarbetare och chefer ska ha en god arbetssituation och trivas i arbetet. Ett tillgängligt ledarskap är här viktigt för att kunna skapa och säkerställa en god arbetsmiljö. Det är även viktigt att säkerställa att arbetsmiljön är fri från kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier, diskriminering och repressalier. Chefer ska ha god kunskap om ovanstående och förvaltningen fortsätter att regelbundet genomföra utbildning inom områdena. Utbildningar för chefer och skyddsombud inom grundläggande systematiskt arbetsmiljöarbete planeras också fortsätta under kommande år. Att arbeta förebyggande för att sänka sjukfrånvaron är

fortsatt prioriterat. Stadens rehabiliteringsprocess tydliggör hur arbetet ska ske vid såväl kort- som långtidsfrånvaro och det är av största vikt att denna process följs.

Friskvård och att ha ett främjande och förebyggande hälsoperspektiv är en viktig del inom arbetsmiljöarbetet för att skapa förutsättningar för medarbetare att må bra. Alla medarbetare på förvaltningen erbjuds en timme friskvård per vecka när arbetet och verksamheten så tillåter. Medarbetare med lägre sysselsättningsgrad än heltid erbjuds friskvårdstid i proportion till sysselsättningsgrad. Alla medarbetare kan som anställda inom Stockholms stad, köpa årskort på stadens sim- och idrottshallar till ett subventionerat pris. Medarbetare kan även välja att få annan godkänd friskvårdsaktivitet subventionerad till ett belopp som fastställs av förvaltningens årsvis, för närvarande 1 200 kronor per år.

Kompetensförsörjning

Chefer ska ha en god kunskap inom stadens kompetensförsörjningsprocess för att långsiktigt ha en plan för att utveckla, behålla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens. För att stärka försörjningen av chefer och nyckelkompetenser är det även viktigt med en strategisk successionsplanering inom respektive verksamhetsområde. Vid rekryteringar är det viktigt att säkerställa att den enskildes kompetens blir avgörande och att ingen diskriminering sker. Vid chefsrekrytering är det även viktigt att de fem kompetenserna i stadens chefsprofil är vägledande i rekryteringen och urvalet. Stadsdelsnämnden fortsätter därför att stärka chefer i kunskap om stadens kompetensbaserade rekryteringsprocess.

Medarbetare med ofrivillig deltid som anmäler önskemål om högre sysselsättningsgrad ska erbjudas det när möjlighet uppstår. Arbetet med att öka kunskapen om projektet ”heltidsresan” och en god bemanningsplanering fortsätter under kommande år där det nya schema- och bemanningssystemet Medvind även har startat inom flera verksamheter.

Chefsuppdrag och ledarskap

Chefsuppdraget kräver ett tydligt och utvecklingsinriktat ledarskap där en helhetssyn kopplat till mål och resultat kan förmedlas till medarbetarna. Ledarskapet ska vara präglad av tillgänglighet, kommunikation, tillit och mod. Chefer ska stöttas och stärkas i detta för att på bästa sätt kunna leda sin verksamhet och hantera förändringar och komplexa situationer.

Stadens nya chefsprofil grundar sig i det transformerande ledarskapet, eller Full Range leadership-modellen, en modell som länge dominerat forskningen. Chefsprofilen består av fem kompetenser och utgör en plattform för stadens syn på chefers ledarskap. Chefsprofilen är vägledande i arbetet med aktiviteter inom ledarutveckling som stadsdelsnämnden arbetar med under 2022.

Chefer som i den nya stadsdelsnämnden är nya i sin chefsroll, genomgår chefsintroduktion för att få en god grund till vad som förväntas i uppdraget kopplat till personalansvar och att vara arbetsgivarföreträdare. Stadsdelsnämnden kommer även kommande år att ta fram en s.k. chefsutvecklingstrappa med olika nivåer av utbildningsblock kopplat till grundnivå respektive

fortsättningsnivå. Utvecklingsinsatser för chefer kan även ske genom dels genom stadens chefsutvecklingsprogram och dels andra stadsövergripande upphandlade insatser.

Förväntat resultat

Stadsdelsnämnden har en god systematik inom arbetsmiljöarbetet.

Planering av kompetensförsörjning sker utifrån verksamhetens uppdrag och mål.

Nya medarbetare och chefer får en god introduktion i uppdraget

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen ska implementera arbetet med förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare i det ordinarie arbetsmiljöarbetet.	2022-01-01	2022-12-31	

Enhetsmål: Förskoleenheten är en attraktiv arbetsplats som präglas av delaktighet, ansvar och engagemang.

◆ Uppfylls delvis

Förväntat resultat

Ökad nöjdhet i medarbetarenkäten

Minskad sjukfrånvaro.

Pedagoger som känner sig delaktiga, engagerade och ansvariga i sitt medarbetarskap

Analys

Nöjdheten i medarbetarenkäten sjönk mycket på en av förskolorna. På två av förskolorna ökade nöjdheten. På en av förskolorna sjönk den något, men ej alarmerande. Orsaken till det låga resultatet på en av förskolorna kan kopplas till den evakuering som gjordes december 2021. Vi har arbetat med frågor kring det och det har funnits ett stort önskemål om ökad fysisk närvaro av rektor på den förskolan.

Sjukfrånvaron har inte sjunkit. Pandemin har fortfarande varit en stor orsak till frånvaron. Vi har också haft en hög medelålder på förskolorna och det i sin tur har resulterat i frånvaro kopplad till krämpor som uppstår naturligt i takt med åldrande.

Vi har arbetat med medarbetarnas delaktighet och ansvar. Vi har också fortsatt diskussionen kring ett närvarande respektive tillgängligt ledarskap.

Nämndmål: Stadsdelsnämndens verksamheter arbetar kostnadseffektivt med fokus på resultat för invånarna

Beskrivning

En tydlig ekonomistyrning ska leda till att tilldelade resurser används effektivt med fokus på kärnverksamheterna. Stadsdelsnämnden ska verka för att energiförbrukningen inom nämndens verksamheter minskar. Samutnyttjande av lokaler ska eftersträvas och lokalanvändandet ska kartläggas. Verksamheterna har ett gott stöd från stödverksamheterna.

Förväntat resultat

Stadsdelsnämndens verksamheter använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.

Stadsdelsnämnden har tillgång till lokaler som motsvarar det faktiska behovet och energiförbrukningen i dessa minskar.

Nämndens lokaler är tillgängliga och välplanerade.

Nämndmål: Stadsdelsnämndens verksamheter är innovativa och tillvaratar digitaliseringens möjligheter

Beskrivning

Nämndens arbete med att utveckla innovation och digitalisering kommer att intensifieras. Bland annat kommer en innovationsansvarig att utses för att driva frågorna. Stödet till verksamheterna i innovation och digitalisering ska öka och innovationer och idéer kring digitalisering ska uppmuntras. Nämnden kommer att arbeta aktivt för att bygga digital kompetens i stadens verksamheter. Detta inkluderar beställarfunktion av digitala tjänster och produkter.

Stadsdelsnämnden ska bidra till att utveckla stadens arbete med säkerhetsskydd och informationssäkerhet. Nämnden har en utsedd informationssäkerhetssamordnare och ett lokalt dataskyddsombud. Medarbetarna på förvaltningen ska ha kunskap om informationssäkerhet och vad det innebär för deras verksamhet. Under 2022 kommer förvaltningen att utse informationssäkerhets- och dataskyddsambassadörer. De kommer representera sina verksamheter och deltar i arbetet med att kartlägga övergripande system, program, processer och arbetssätt. Stadsdelsnämnden behöver öka andelen medarbetare som tar del av stadens digitala utbildningar inom informationssäkerhetsskydd och dataskydd under 2022.

Avdelningen för förskola

Förskoleavdelningen har formulerat ett antal pedagogiska ställningstaganden kopplat till digitalisering som ska utgöra stöd för undervisning samt förtydliga förskolans digitaliseringsuppdrag, både för medarbetare och för vårdnadshavare. Implementeringen av den lokala digitaliseringsstrategin och ställningstaganden för digitala verktyg i undervisningen fortsätter under 2022, parallellt med utvecklingen av arbetssätt för det systematiska kvalitetsarbetet i Skolplattformen. Satsningar på digitala verktyg både för barn och pedagoger fortsätter parallellt med kompetensutveckling kring användning av digitala verktyg i undervisningen.

Avdelningen för social omsorg

Avdelningen uppmärksammar och möjliggör ett modigt ledarskap och engagerade medarbetare som bidrar till fortsatt innovation och utvecklingsarbete. Arbetet med att socialtjänsten ska bli mer effektiv och utveckla användandet av digitalisering och e-tjänster fortsätter. Den digitala utvecklingen fortgår även internt med fortsatta digitala möten och användandet av olika verktyg för att öka interaktionen vid dessa. En kartläggning av den

digitala kunskapen görs inom grupp- och servicebostäderna samt bland deltagare inom de socialpsykiatriska verksamheterna för att stärka den digitala delaktigheten. Avdelningen utvecklar och stärker arbetet med digitalisering för deltagare i dagliga verksamheter och personer med daglig assistans med syftet att öka graden av delaktighet och motverka isolering i pandemins spår. Ett projekt för utveckling av kring digitalt (SMART) föräldrastöd pågår.

Avdelningen för äldreomsorg

Utvecklingen inom äldreomsorgen med digitaliseringslösningar för ökad trygghet, integritet och självständighet kan också innebära att resurserna kan användas på ett effektivare sätt och riktas till äldre med störst behov. Ett projekt med en digital samordnare kommer att genomföras under 2022 för att stötta medarbetare och chefer inom äldreomsorgen i användandet av olika tekniska lösningar. Införandet av smarta lås inom hemtjänsten påbörjas i början av 2022, arbetet med att erbjuda digitala inköp fortgår samt att förvaltningen inväntar direktiv gällande införandet av digitala nattillsyner.

Avdelningen för samhällsplanering och intern service

Avdelningen ska planera för det långsiktiga digitaliseringsarbetet på förvaltningen och strukturera upp detta. Vidare ska en IT-samarbetsyta lanseras och även ett bokningssystem för el-cyklar. Det kommer också att tas fram en struktur för ett digitaliseringsnätverk där alla verksamheter ska involveras.

Förväntat resultat

Innovationer och digitala arbetssätt leder till effektivitet och ökad kvalitet i verksamheterna. Verksamheterna är innovativa och använder digitala lösningar och annan välfärdsteknik. Verksamheterna har hög kvalitet och det finns en jämlik tillgång till gott stöd och service. Andelen medarbetare som tagit del av stadens digitala utbildningar inom informationssäkerhetsskydd och dataskydd har ökat.

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Investeringar

Medel för lokaländamål

Övrigt

Systematiskt kvalitetsarbete

Övrigt

Mail svarar vi på senast efter tre arbetsdagar. Fysiska möten genomförs skyndsamt vid synpunkter och klagomål. Telefonsamtal besvaras och vi ger återkoppling.

Vi är måna om att involvera pedagogerna vid synpunkter och klagomål.

De synpunkter som vi hanterat under året har handlat om svårigheter med skolplattformen, upplevd för lite/för mycket utevistelse, åsikter om andras barn, irritation över att barnet fått byta/inte fått byta grupp, verksamhet/organisation i enskild grupp samt synpunkter kring socker.

När det gäller skolplattformen har vi stöttat och informerat vårdnadshavarna och hjälpt dem så gott vi kunnat. För mycket/för lite utevistelse har vi bemött med dialog och beskrivit vad som står i vår verksamhetsplan och hur vi organiserar för att det ska bli bra. Vid åsikter om andras barn är vi tydliga med att vi inte pratar om andras barn, men gärna om vår organisation och verksamhet och hur det ska bli bra för alla barn. När det gäller oron kring att enskilda barn ska/inte ska byta grupp har vi försökt att tillgodose önskemålen när vi kunnat, men också beskrivit det kösystem som finns i staden. Synpunkter och klagomål på grupperns organisation och verksamhet tas alltid på största allvar och dialog med pedagoger har gjorts skyndsamt.